

Karolina Skop

„Podzielcie się na grupy!”

O zaangażowaniu uczniów
edukacji wczesnoszkolnej w pracę zespołową

dr Karolina Skop – psycholog dziecięcy i pedagog. Zawodowo związana z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, gdzie ukończyła studia magisterskie z psychologii i pedagogiki oraz zdobyła stopień doktora nauk społecznych. Obecnie kształci się w ramach czteroletniej Szkoły Psychoterapii Dzieci i Młodzieży w Warszawie. Od 2017 roku pracuje także jako psycholog z dziećmi w wieku przedszkolnym, zapewniając im wsparcie terapeutyczne, a ich rodzicom – psychoedukację i pomoc w zmaganiach wychowawczych.

**„Podzielcie się na grupy!”
O zaangażowaniu uczniów
edukacji wczesnoszkolnej
w pracę zespołową**

Karolina Skop

**„Podzielcie się na grupy!”
O zaangażowaniu uczniów
edukacji wczesnoszkolnej
w pracę zespołową**

RECENZJE

Irena Adamek

Elżbieta Jaszczyszyn

Spis treści

Wstęp	7
-----------------	---

Część I

O zaangażowaniu w pracę zespołową w literaturze psychologiczno-pedagogicznej	9
---	----------

Rozdział 1

Tam, gdzie pedagogika czerpie z psychologii i nauk o zarządzaniu	11
--	----

Rozdział 2

Uczeń zaangażowany – studium psychologiczne	19
2.1. Uczeń w wieku wczesnoszkolnym – sylwetka rozwojowa	19
2.2. Temperament i osobowość dziecka w młodszym wieku szkolnym.	26
2.3. Inteligencja, kompetencje szkolne	33
2.4. Motywacja do działania.	37
2.5. Stres w szkole, różnice indywidualne w percepcji i pokonywaniu sytuacji trudnych	42
2.6. Psychologia społeczna klasy szkolnej	47
2.7. Pozycja socjometryczna	50
2.8. Efektywność pracy zespołu	56

Rozdział 3

Edukacja wczesnoszkolna jako kontekst działań grupowych – studium pedagogiczne	68
3.1. Edukacja wczesnoszkolna	68
3.2. Zaangażowanie ucznia w kontekście metodyki edukacji wczesnoszkolnej.	70
3.3. Społeczne umiejętności dziecka w wieku wczesnoszkolnym	72
3.4. Klasa szkolna jako specyficzna grupa społeczna	73
3.5. Praca grupowa w klasach I–III	75
3.6. Project Based Learning.	83
3.7. Ocena i ocenianie w kontekście działań zespołowych uczniów	87

Część II

Zaangażowanie uczniów edukacji wczesnoszkolnej w pracę zespołową – raport z badań	97
--	-----------

Rozdział 4

Praca zespołowa uczniów edukacji wczesnoszkolnej – badania wśród nauczycieli	101
4.1. Analiza wyników badań diagnostycznych	103
4.2. Wnioski z badań diagnostycznych	116

Spis treści	Rozdział 5	
	Zaangażowanie we współpracę – badania wśród uczniów	118
	5.1. Problematyka badań, hipotezy badawcze.	118
	5.2. Metody, techniki i narzędzia badawcze	119
	5.3. Szczegółowy opis procedury badawczej	120
	5.4. Model badawczy.	123
	5.5. Raport z badań – dobór i charakterystyka próby	124
	5.6. Zaangażowanie badanych uczniów w czasie pracy grupowej	125
	5.6.1. Zaangażowanie w trakcie pracy grupowej – wyniki obserwacji	126
	5.6.2. Zaangażowanie jako przedmiot autopercepcji	131
	5.6.3. Zaangażowanie w ocenie nauczycieli	135
	5.6.4. Ocena zaangażowania a metoda badań	137
	5.7. Cechy ucznia a poziom zaangażowania w pracę grupy.	143
	5.7.1. Temperament	143
	5.7.2. Inteligencja.	147
	5.7.3. Kompetencje i umiejętności szkolne	148
	5.7.4. Pozycja socjometryczna	150
	5.8. Sylwetka ucznia zaangażowanego	151
	5.9. Czynniki środowiskowe a poziom zaangażowania dziecka w pracę grupy.	152
	5.9.1. Zaangażowanie ucznia w pracę grupy a skład zespołu.	153
	5.9.2. Zaangażowanie ucznia w pracę grupy a rodzaj zadania	159
	5.10. Uczeń edukacji wczesnoszkolnej w czasie działań zespołowych – analizy zbiorcze, weryfikacja hipotez badawczych.	163
	5.11. Trudności i ograniczenia w opisywanym postępowaniu badawczym.	166
Część III		
	Zaangażowanie uczniów edukacji wczesnoszkolnej w pracę zespołową – wnioski i implikacje dla praktyki pedagogicznej	171
	Rozdział 6	
	Zaangażowanie ucznia w działania zespołowe – nowe ujęcie teoretyczne	175
	Rozdział 7	
	Zaangażowanie we współpracę – możliwe kierunki dalszych badań.	178
	Rozdział 8	
	Rola nauczyciela w budowaniu zaangażowania uczniów w pracę grupy	180
	Zakończenie	183
	Indeks osobowy.	185
	Summary	191

„Podzielcie się na grupy!” – to wspomnienie polecenia nauczyciela ze szkolnych lat, które pojawia się w myślach jako jedno ze skojarzeń z pracą grupową na lekcji. Z czym jeszcze może kojarzyć się praca zespołowa? Uczniowie skupieni w szkolnej ławce: kilka osób, a wśród nich ci, którzy angażują się w zadanie, i ci, którzy czekają na dzwonek, by z końcem lekcji podpisać się pod wspólnym projektem. I jeszcze lider – osoba, która jako pierwsza zgłosi się do zaprezentowania pracy klasie, a podczas współdziałania będzie mieć decydujący głos w sytuacjach, które powinny być przedmiotem dyskusji. Może jeszcze ci uczniowie, którzy – podejmując interakcje z rówieśnikami – mniej lub bardziej świadomie i celowo trzymają się na uboczu.

Niniejsza książka to próba analizy fenomenu pracy grupowej wśród uczniów w młodszym wieku szkolnym i dziecięcego zaangażowania w pracę zespołową. Opisywane zaangażowanie pojmowane jest w dwóch wymiarach: zewnętrznym, jako realna aktywność w interakcjach z pozostałymi członkami grupy, oraz wewnętrznym, jako poczucie zaangażowania postrzegane na drodze autopercepcji.

W części pierwszej dokonano przeglądu dotychczasowych teorii zaangażowania, ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania szkolnego. Rozdział drugi, psychologiczny, obejmuje zagadnienia indywidualnych cech uczniów oraz tych zjawisk społecznych, które mogą mieć związek z funkcjonowaniem psychospołecznym ucznia w klasie szkolnej, w sposób szczególny zaś – z zaangażowaniem w czasie pracy grupowej. Trzeci rozdział, pedagogiczny, podejmuje temat edukacji wczesnoszkolnej jako głównego tła dla prowadzonych rozważań oraz zespołowych form działań uczniów, które stanowią ich zasadniczy kontekst.

Druga część książki to skrócony raport z badań prowadzonych przez autorkę wśród nauczycieli i uczniów edukacji wczesnoszkolnej. W badaniach wstępnych, prowadzonych metodą sondażu diagnostycznego, uczestniczyło 1012 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej ze wszystkich województw w Polsce. Pytania skierowane do respondentów dotyczyły organizacji pracy zespołowej uczniów klas wczesnoszkolnych. Badani nauczyciele przyznali, że praca grupowa jest powszechnie stosowaną formą działań uczniów nauczania początkowego, a poszczególne członkowie grupy pracują z różnym zaangażowaniem.

Uzupełnieniem jest analiza wyników badań eksperymentalnych prowadzonych wśród trzecioklasistów ($N=44$), których głównym celem było określenie czynników (indywidualnych i środowiskowych) warunkujących zaangażowanie ucznia edukacji wczesnoszkolnej w czasie pracy grupowej. Przeprowadzone badania wykazały związek wybranych cech temperamentu (towarzyskości, nieśmiałości, aktywności) i kompetencji językowych (w ocenie nauczyciela) z poziomem zaangażowania (realną aktywnością w interakcji, zaangażowaniem behawioralnym) uczniów w czasie działań zespołowych. Na podstawie przeprowadzonych badań można także wskazać zależność między składem grupy i rodzajem zadania a poczuciem zaangażowania (postrzeganiem siebie jako osoby zaangażowanej, zaangażowania poznawczo-emocjonalnego) uczniów nauczania początkowego w czasie pracy grupowej.

Ostatnia, trzecia część to podsumowanie rozważań, stanowiące uzupełnienie dotychczasowej teorii o opis zaangażowania we współpracę uczniów edukacji wczesnoszkolnej, a także zawierające implikacje dla praktyki pedagogicznej w kontekście dziecięcego zaangażowania w pracę zespołową.

*

Książka, choć opatrzona jedynie nazwiskiem autora, jest często wynikiem zaangażowania również innych, życzliwych mu osób. Składam serdeczne podziękowania prof. zw. dr. hab. Stanisławowi Juszczykowi za wszelką pomoc na każdym etapie przygotowywania publikacji, za zaangażowanie, życzliwość, a także za cenne uwagi i ogrom wiedzy. Korzystając ze sposobności, pragnę także podziękować Dyrekcji i Pracownikom Szkoły Podstawowej nr 2 im. Marii Konopnickiej w Czeladzi, w szczególności wychowawcom klas trzecich i nauczycielom, którzy aktywnie uczestniczyli w procedurze badawczej.

Indeks osobowy

- Agrawal Anukrati 147, 168
Ahmed Umair 155, 168
Aken Marcel, van 17
Akert Robin M. 47, 61
Al-Aali Laaleh 168
Alloway Tracy Packiam 36, 62
Antonovsky Aaron 44, 61
Arends Richard I. 77, 92, 93
Aronson Elliot 47, 49, 61
Arroyo Analisa 144, 168
Avery Derek 155, 168
- Bailey Donald 12, 17, 175, 177
Bakker Arnold B. 17
Barge Kevin J. 65
Barneveld Angela, van 85, 96
Barron Brigid 83, 93
Bartkowiak Ryszard 17
Basnett Julie 16
Belbin R. Meredith 57–59, 61, 75, 93
Berthelsen Donna 169
Blume Libby Balter 20, 62
Blumenfeld Phyllis C. 12, 16, 177
Boaler Jo 87, 93
Boer Frits 32, 64
Boom Jan 26, 62
Booth-LaForce Cathryn 151, 168
Borg Ingwer 11, 16
Brackett Marc A. 17, 169
- Brajsa-Žganec Andreja 32, 62
Brannon Linda 24, 62
Brovedani Paola 64
Browne Kathryn Williams 72–73, 94
Brummelman Eddie 169
Brzezińska Anna Izabela 50, 52–55, 62, 93, 94
Bukowski William 54, 56, 65
Burke C. Shawn 169
Buss Arnold H. 27–32, 62, 120, 145, 167, 168
- Calek Anna 59, 62
Campbell Darren W. 20, 63
Castro Bram Orobio, de 17
Cefai Carmel 16
Chałas Krystyna 86, 93
Chan Lim Ha 108, 116
Chelliah Shankar 168
Chen Ching-Huei 108, 116
Chodnicki Jerzy 89–91, 93
Choroszczyńska Marta 87, 93
Christenson Sandra L. 13, 15, 16
Chrysochoou Elisavet 36, 62
Clay Paul 147, 168
Comer Debra 48, 62
Coplan Robert J. 144, 168
Creswell John W. 119, 124, 168
Crisp Richard J. 48, 67
Cunha Diana 17

- Darling-Hammond Linda 83, 93
 De Pauw Sarah 32, 62
 Decuyper Stefan 60, 63
 Denissen Jaap J.A. 17
 Dochy Filip 60, 63
 Doktor Agnieszka 21, 66
 Dotka Małgorzata 93
 Duck Robert 16
 Dudel Barbara 36, 63
 Dzierzbicka Wanda 83, 93

 Eaton Warren O. 20, 63
 Eisenberg Nancy 24, 63, 151, 168
 Elsner Danuta 16
 Erculj Justyna 12, 16
 Espinoza Guadalupe 16
 Esteves Iris 169

 Fabes Richard A. 63, 168
 Farrell Peter 16
 Favilla Letizia 64
 Filippetti Vanessa 36, 61
 Fisher Ronald 79, 94
 Folkman Susan 43, 46, 63
 Franken Robert E. 38, 41, 63
 Fredricks Jennifer A. 12, 16, 17, 175–177
 Frischknecht Marie-Claire 66

 Galata Stanisław 49, 63
 Galloway Charles 87, 94
 Gasiul Henryk 37, 39–42, 63
 Geen Russell 47, 63
 Gluyas Heather 149, 168
 Głoskowska-Soldatow Małgorzata 36, 63
 Gołębniak Bogusława Dorota 80, 94
 Goodman Robert 32, 66

 Gordon Ann Miles 72, 73, 94
 Górniewicz Ewa 36, 63
 Grob Alexander 66
 Gut Janine 66
 Guthrie Ivana 168
 Gwiazdowska-Stańczak Sylwia 13–15, 16

 Haidt Jonathan 16
 Hanzec Ivana 32, 62
 Harter James K. 12, 16
 Harwood Jake 144, 168
 Hatzichristou Chryse 16
 Hayes Theodore 12, 16
 Heatly Melissa Castle 14, 16
 Heszen-Niejodek Irena 66
 Hobfoll Stevan E. 44, 63
 Hoffman Chris 50, 53, 63
 Hofkens Tara 17
 Hoogendijk Thea H.G. 32, 64
 Hughes Kathleen 144, 168
 Hymel Shelley 23, 65

 Inman Richard Antony 17
 Irving Kym 169

 Jagodzińska Maria 21, 63
 Jagoszewska Iwona 67
 Jamil Muhammad 168
 Janis Irving 49
 Janman Karen 44, 63
 Janowski Andrzej 74, 94
 Jaśniok Michał 62
 Jimerson Shane 16
 Johnson Robert 34, 67
 Juvonen Jaana 14, 16, 17
 Kaczmarek Magdalena 32, 65

- Kahn Robert 44, 63
 Kail Robert V. 21, 63
 Kamza (Nowotnik) Anna 62, 93
 Karasek Robert 44, 64
 Karau Steven 48, 64
 Karbowniczek Joanna 67, 69, 94, 96
 Kasperek Katarzyna 62
 Keller Monika 26, 62
 Kerns Kathryn A. 23, 64
 Kershner Ruth 149, 168
 Keyes Corey L.M. 12, 16
 Kędzierska Jadwiga 77, 94
 Khalee Muhammad 155, 168
 Khalid Jamshed 168
 Kielar-Turska Maria 22, 24, 64
 Kikas Eve 16
 Klonowicz Tatiana 44, 64
 Klus-Stańska Dorota 81, 94, 96, 107, 116
 Knifsend Casey A. 16
 Kocowski Tomasz 39, 40, 64
 Kohlberg Lawrence 25, 26, 64
 Kołodziejczyk Anna 20, 22, 24, 25, 64, 93
 Konopka Iwona 93
 Korczak Janusz 51
 Kosińska Ewa 89, 94
 Koziół Edward 74, 94
 Krause Neal 45, 64
 Król Małgorzata 64
 Królikowski Jacek 84, 93, 94
 Kubiczek Bożena 71, 94
 Kuszak Kinga 81, 94

 Lacerenza Christina 169
 Lam Shui-Fong 13, 16
 Latane Bibb 48, 64
 Lavallee Kristen L. 66

 Lazarus Richard 43, 64
 Leary Heather 85, 96
 Lindhout Ingeborg E. 32, 64
 Lipka Anna 41, 64
 Liu Yi 16

 Łasiński Gabriel 80, 94
 Łobocki Mieczysław 51, 53, 64
 Łukasik Maria 56, 59, 64

 Macey William 11, 16
 Majid Abdul Halim 168
 Mantzicopoulos Panayota 142, 169
 Markus Monica Th. 32, 64
 Marlow Shannon L. 150, 169
 Martin Andrew J. 15, 17
 Marzec Arkadiusz 94
 Masi Gabriele 32, 64
 Masoura Elvira 36, 62
 Mastrangelo Paul M. 11, 16
 Matejczuk Joanna 62, 93
 Maughan Barbara 32, 66
 McCann Vivian 34, 67
 McDougall Patricia 23, 37, 65
 McGee Rita 59, 65
 McKay Patrick 155, 168
 McKeen Nancy 20, 63
 McWilliam Robert 12, 17, 175–177
 Mead Esther Ledelle 117
 Mercer Neil 168
 Mervielde Ivan 62
 Meyer Debra 12, 17, 86, 95
 Michalak Renata 94
 Mieszalski Stefan 73, 95
 Mika Stanisław 52, 65
 Mikina Agnieszka 84, 95

- Miklewska Agnieszka 32, 65
Millepiedi Stefania 64
Misiarek Stefania 89, 95
Mnich Małgorzata 22, 65
Moczyłowska Joanna 12, 17
Moldovan Olga Dominica 113, 117
Moreira Paulo 14, 17
Morreale Sherwyn P. 60, 65
Moreno Jakub Levy 51, 121, 150, 151
Morrison Rachel L. 156, 169
Moskowitz Judith Tedlie 46, 63
Mozammel Soleman 168
Mrówka Rafał 12, 17
Mucci Maria 64
Murawska Barbara 69, 95
Mysore Lingeshwari 148, 169

Negovan Valeria 16
Nelson Brett 16
Newcomb Andrew 54, 56, 65
Nęcka Edward 45, 46, 65
Niemięko Bolesław 87, 91, 92, 95
Niklas Frank 36, 66
Ningrum Ary Setya 36, 65
Nolan Terry 156, 169
Nowicka Marzenna 76, 77, 81, 94, 95, 107, 116

Oniszczenko Włodzimierz 28, 65
Ostaszewski Janusz 17
Oxford Monica 151, 168
Oyster Carol K. 50, 65, 81, 95

Panchuk Ekaterina 144, 169
Paoletti Jensine 169
Paris Alison H. 12, 16, 177

Pasterniak-Kobylecka Ewa 94
Patrick Helen 17
Pattee Linda 54, 56, 65
Pawlak Barbara 77–79, 81–83, 95, 104, 107, 117
Payne Roy L. 45, 65
Perugi Giulio 64
Piaget Jean 20, 21, 25, 65, 77, 79, 95
Pilch Tadeusz 94, 95, 96
Piłat Michał 62
Pineiro Isabel 169
Piwowarska Ewa 94
Plomin Robert 28–32, 62, 120, 145, 167, 168
Polkowska Anna 23, 65
Polok Grzegorz 62
Polychroni Fotini 16
Poorthuis Astrid M.G. 14, 17
Pólturzycki Józef 88, 95
Przyłipiak Mirosław 38, 41, 63
Pujer Klaudia 66

Ratajczak Zofia 66
Reeve Johnmarshall 42, 66
Regueiro Bibiana 169
Reimann Giselle 36, 66
Reiser Michael 168
Rennie Ann 59, 64
Reschly Amy 13, 16
Reyes Chin R. 14, 17, 156, 169
Reykowski Janusz 40, 66
Rheinberg Falko 38, 41, 66
Richardson Rhonda A. 23, 64
Richaud María Cristina 36, 61
Rivers Susan E. 17, 169
Rodríguez Susana 162, 169
Rosenfeld Melodie 86, 95

- Rosenfeld Sherman 86, 95
 Rotter Julian 45, 66
 Ryan Allison 14, 17
- Sadowska Ewa 94
 Salanova Marisa 17
 Salas Eduardo 169
 Salovey Peter 17, 169
 Samchuk Roman 144, 169
 Schaffer Heinz Rudolph 23, 66
 Schaufeli Wilmar B. 11, 17
 Schmidt Frank L. 12, 16
 Schneider Benjamin 11, 16
 Schneider Wolfgang 36, 66
 Sedikides Constantine 169
 Sharkey Jill 14, 18
 Shim Sungok Serena 17
 Shin Hyeonsook 16
 Siemieniecki Bronisław 15, 17, 178, 179
 Singh Amber L. 32, 66
 Składanowki Henryk 89, 95
 Skop Karolina 21, 25, 66, 142, 169
 Soja-Sularz Justyna 76, 95
 Sowińska Halina 75, 94
 Spencer Cynthia 17, 86, 95
 Spinrad Tracy L. 63
 Spitzberg Brian H. 65
 Staarman Judith Klaine 168
 Stachyra Roman 74, 94
 Stanculescu Elena 16
 Strelau Jan 26–28, 31–33, 44, 64, 65, 66
 Stringaris Argyris 32, 66
 Strobel Johannes 85, 96
 Stryker Sheldon 45, 64
 Szacka Barbara 73, 96
 Sztompka Piotr 73, 96
- Szymański Mirosław 80, 83, 96
- Śnieżyński Marian 80, 96
- Thomaes Sander 17, 142, 169
 Tomaszewski Tadeusz 43, 67
 Trempała Janusz 19, 26, 64, 67
 Tuckman Bruce 56
 Turner Julianne 17, 86, 95
 Turner Rhiannon N. 48, 67
- Van den Bossche Piet 60, 63
 Van Leeuwen Karla 32, 62
 Varela Otmar 111, 117
 Veiga Feliciano H. 16
 Vitale Joe 56, 63
 Votruba-Drzal Elizabeth 14, 16
- Waldman Irvin 32, 66
 Walker Andrew 85, 96
 Walker Sue 151, 169
 Wang Ming-Te 13, 14, 17
 Warwick Paul 168
 Waszczak Stanisław 64
 Wawrzak-Chodaczek Mirosława 48, 60, 67
 Wheelan Susan A. 105, 117
 White Mark 17, 169
 Wibowo Rohmat Agung 36, 65
 Williams Kipling 38, 64
 Wilson David 155, 168
 Wilson Timothy 47, 61
 Winnicka-Wejs Alicja 64
 Wiśniewska Ewa 84–85, 96
 Witek Anna 56, 59, 64
 Wojciszke Bogdan 48–49, 64, 67
 Wong Bernad P.H. 16

Wygotski Lew 76, 94

Wylie Cathy 13, 16

Yang Hongfei 16

Ye Feifei 17

You Sukkyung 14, 18

Zajac Bożena 84, 95

Zalewska Ewa 69, 96

Zamojski Piotr 76, 96

Zatorska Monika 70, 96

Zembar Mary Jo 20, 62

Ziegler William 111, 117

Zimbardo Philip George 34, 67

Zollneritsch Josef 16

Zwierzyńska Elżbieta 93

Zyzik Elżbieta 35, 67

"Split into groups!". On the engagement of early primary education learners in teamwork

SUMMARY

Which teacher does not dream of students engaged in learning? What employer does not value the commitment of their employees? Or, on the contrary, who would want to work with someone who is not committed to a task?

Engagement seems to be one of the key aspects of how students function in the school environment, and an essential condition for effective group work. The very idea of engagement concerns issues of such importance that the concept is linked to theories and research reports of various disciplines, becoming a construct that on the one hand integrates and on the other differentiates selected scientific disciplines and research approaches.

In this monograph, the phenomenon of student engagement in group work is embedded in early childhood pedagogy, which is a sub-discipline of pedagogy. However, the construct of engagement itself, together with its possible determinants, is grounded in psychological theory. The proposal of the theoretical model of collaborative engagement described by the author integrates psychological and pedagogical theory.

Due to the interdisciplinary nature of the research conducted, the theoretical discourse of the publication consists of three chapters, an introductory chapter, followed by a psychological chapter and a pedagogical one. The psychological chapter addresses issues of psychosocial functioning of the early childhood pupil, particularly in the context of those areas that may be relevant to pupil engagement during team activities. Selected individual differences (which may condition engagement in collaboration) are discussed, as well as the developmental profile of the early childhood education learner, with a focus on cognitive and social aspects of development. Attention has been paid to selected school competences, self-motivation, and anxiety and stress in school situations, which may complete the picture of the cooperative learner. This is followed by social psychology issues in the context of group influence on human behaviour, including the occurrence of social influence mechanisms and group processes. The last part of the chapter on psychology deals with the topic of sociometric research, which makes it possible to determine the informal structure of the group and to portray the relationships that exist within the educational team.

The third chapter, a strictly pedagogical one, covers the issues of early primary education as a background for learners' group activities. Due to the fact that theoretical and research considerations are set in the realities of the Polish educational system, early primary education is discussed as a special and unique stage over many years of schooling. The pedagogical discourse includes issues of early primary education methodology and general didactics that may be relevant to the design of pupils' team activities, as well as the topic of social functioning of children at the younger school age, especially in the context of belonging to a school class. The pedagogical considerations conclude with a description of group work and the project method in education.

The second part of the publication is a report on the research conducted by the author. Prior to the actual research process, a preliminary study was conducted with the aim of diagnosing the current situation with regard to the implementation of teamwork forms of pupils in grades 1 to 3 (as described in Chapter Four). Conclusions formulated on the basis of this research were used to design a research procedure, realistically reflecting the standard situations of teamwork of pupils in the third grades. Based on the opinions (and therefore, among other things, on the professional experiences) of the teachers, those aspects of pupil involvement were identified and subsequently incorporated into the research model. The initial research, conducted by means of a diagnostic survey, involved 1012 early primary education teachers from all provinces in Poland. The questions addressed to the respondents concerned the organisation of teamwork among pupils in grades 1 to 3. The teachers surveyed acknowledged that group work is a common form of activity for early primary education learners, and that individual group members work with varying degrees of commitment.

Chapter Five is an analysis of the results of an experimental study conducted among third graders ($N=44$). The main aim of the research was to identify the factors (individual and environmental) that determine early primary education student engagement during group work. The pupils who participated in the study were diagnosed in terms of selected characteristics (among the tools used in the study were: Raven's Matrix Test in Colour Version and the EAS Buss and Plomin Temperament Questionnaire). A sociometric survey was also conducted in all the classes. Through a natural pedagogical experiment, the effect of task type and group composition on the level of pupils' engagement during group work was verified.

The research shows a relationship between selected temperament traits (sociability, shyness, activity) and linguistic competence (as assessed by the teacher) and the level of engagement (real activity in interaction, behavioural engagement) of pupils during team activities. Based on the research conducted, it is also possible to identify

a relationship between group composition and type of task and the sense of involvement (self-perceived involvement, cognitive-emotional involvement) of primary education students during group work.

The final section of the monograph contains the conclusions of the research procedure, which supplement the existing theory with a description of early primary education learners' engagement in collaboration. The publication concludes with a presentation of implications for pedagogical practice and an indication of possible directions for further research on student engagement.

Redakcja
Mariola Massalska

Przygotowanie okładki w oparciu o projekt Autorki
przygotowany z wykorzystaniem grafiki stworzonej przez AI
Tomasz Tomczuk

Korekta
Marzena Marczyk

Łamanie
Małgorzata Pleśniar

Redaktor inicjujący
Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 30.11.2026
Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzysiamy otwartej nauce. Od 1.12.2026 publikacja dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0002-6646-150X>
Skop, Karolina
„Podzielcie się na grupy!” : o zaangażowaniu
uczniów edukacji wczesnoszkolnej w pracę zespołową /
Karolina Skop. – Wydanie I. – Katowice :
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2025

<https://doi.org/10.31261/PN.4311>
ISBN 978-83-226-4603-8
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-4604-5
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Jordana 18, 40-043 Katowice
<https://wydawnictwo.us.edu.pl>
e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Druk i oprawa:
volumina.pl Sp. z o.o.
ul. Księcia Witolda 7-9
71-063 Szczecin

Wydanie I. Ark. druk. 12,25. Ark. wyd. 12,0. Papier offset 90 g. PN 4311. Cena 44,90 zł (w tym VAT)

„Zaangażowanie wydaje się jednym z kluczowych aspektów funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnym, a także zasadniczym warunkiem efektywnej pracy grupowej. Sama idea zaangażowania dotyczy kwestii na tyle istotnych, że pojęcie to przeplata teorie i doniesienia badawcze różnych dyscyplin, stając się konstruktem z jednej strony integrującym, z drugiej zaś – różnicującym wybrane dyscypliny naukowe i podejścia badawcze. W niniejszej monografii fenomen zaangażowania ucznia w pracę grupową osadzony jest w pedagogice wczesnoszkolnej, która stanowi subdyscyplinę pedagogiki. Sam konstrukt, jakim jest zaangażowanie, wraz z jego możliwymi uwarunkowaniami, ma jednak swoje podłoże w teorii psychologicznej. Propozycja opisywanego przez autorkę teoretycznego modelu zaangażowania we współpracę integruje teorię psychologiczną i pedagogiczną”.

„Książka może mieć szerokie spektrum odbiorców. Jest adresowana przede wszystkim do nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i studentów kierunków kształconych w tej specjalności. Czynnikiem, na które w realny sposób może mieć wpływ nauczyciel, są: rodzaj zadania, jego atrakcyjność, a także sposób doboru zespołów. Dlatego z wyników badań mogą korzystać także nauczyciele różnych specjalności, wykorzystujący w pracy dydaktycznej pracę zespołową, którą często organizują *ad hoc*. Otrzymują oni w tej książce naukowe podstawy do organizacji takiej pracy, w którą uczestnicy będą angażowani na miarę swoich możliwości i która przyniesie im oczekiwane efekty [...]. Uzyskane wyniki badań mają znaczenie dla praktyki pedagogicznej, gdyż ich wykorzystanie może mieć zastosowanie w toku rozwiązywania różnych problemów o charakterze dydaktyczno-wychowawczym”.

Z recenzji wydawniczej prof. dr hab. Ireny Adamek

* * *

„Zaproponowana tematyka jest ambitna i oryginalna, doniosła z punktu widzenia zarówno podejścia badawczego, jak i potencjalnych czytelników na co dzień mierzących się z wyzwaniem, jakim jest organizowanie sytuacji edukacyjnych, aktywizujących uczestników i angażujących ich poznawczo oraz emocjonalnie. Książka będzie przydatna dla nauczycieli (przedszkoli oraz edukacji wczesnoszkolnej), nauczycieli akademickich i studentów – przyszłych nauczycieli przedszkoli i klas I–III szkoły podstawowej”.

Z recenzji wydawniczej dr hab. Elżbiety Jaszczyżyn, prof. UwB

Cena 44,90 zł (w tym VAT)	Więcej informacji
ISBN 978-83-226-4604-5	
	
9 788322 646045	